

राजहंस विद्यालय, अँधेरी

प्रवेश परीक्षा -

विषय - संस्कृत

कक्षा 10

अंक 25

प्रश्न 1 गद्यांश पठित्वा प्रश्नानाम् कृतराशी लिखत -

5 अंक

1. एकदा शरीरस्य सर्वाणि इन्द्रियाणि-हस्ती, पादौ, मुखं, नासिका, कर्णौ इत्यादीनि मिलित्वा अचिन्तयन्-“वयं सर्वे प्रतिदिनं परिश्रमं कुर्मः परम् एवम् उद्यमं सर्वं स्वीकरोति, स्वयं किमपि कार्यं न करोति। अद्यप्रभृति वयमपि कार्यं न करिष्यामः।” एवं चिन्तयित्वा सर्वाणि अङ्गानि कार्यम् अत्यजन्। पादौ स्थिरी भूत्वा अतिष्ठताम्। हस्ते निश्चलौ अभवताम्। मुखं अन्नकणः अपि न प्राविशत्। एवं द्वे दिने व्यतीते जते। शनैः शनैः सर्वाणि अङ्गानि शिथिलानि अभवन्। कार्यशक्तिः क्षीणा अभवत्। कथमपि पुनः मिलित्वा विचारम् अकुर्वन्-“अहो! अस्माकं प्रमादः। भुक्तास्य अन्नस्य पाचनं तु उदरमेव करोति। एतद् एव अस्मभ्यं शक्तिं ददाति। अस्य रूपया एव वयं जीवामः। अतः अस्माभिः सर्वैः अनेन सह सहयोगः करणीयः।” नूनं संहतिः एव कार्यसाधिका।

I. एकपदेन उत्तरत-

(i) कां निश्चलौ अभवताम् ?

- (क) हस्ती (ख) पादौ
(ग) हस्तपादौ (घ) स्थिरी

(ii) भुक्तस्य अन्नस्य पाचनं तु कः करोति ?

- (क) मुखम् (ख) जिह्वा
(ग) उदरम् (घ) उदरमेव

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत-

(i) कति इन्द्रियाणि मिलित्वा अचिन्तयन् ?

(ii) एकदा कानि मिलित्वा अचिन्तयन् ?

III. भाषिककार्यम्-

(i) 'कार्यशक्तिः क्षीणा' अनयोः पदयोः विशेष्यपदं किम् ?

- (क) कार्यशक्तिः (ख) क्षीणा
(ग) शक्तिः (घ) कार्यम्

(ii) 'करिष्यामः' इत्यस्याः क्रियायाः कर्तृपदं लिखत-

- (क) ते (ख) आवाम्
(ग) वयमपि (घ) वयम्

(iii) 'आननम्' इत्यस्य पदस्य कः पर्यायः अनुच्छेदे प्रयुक्तः ?

- (क) मुखम् (ख) उदरम्
(ग) नासिका (घ) नेत्रम्

(iv) 'शीघ्रम्' इत्यस्य शब्दस्य कः विपर्ययः अत्र आगतः ?

- (क) सपरि (ख) शनैः शनैः
(ग) क्षिप्रम् (घ) शनैः

प्रश्न 2

अधोलिखितेषु वाक्येषु कोष्ठके प्रदत्तधातूनां उचितरूपेण रिक्तस्थानानि पूरयत-

4 अंक

I. 1. किम् भइम् पुस्तकम् । (पठ् + लोट्)

2. पुत्रः पितरम् । (सेव् + लोट्)

3. पूजकाः देवालये ईश्वरम् । (भज् + लोट्)

II. 1. आवाम् वस्तुनि मा । (इ + विधिलिङ्)

- (क) हरेत (ख) हरेयुः
(ग) हरेयम् (घ) हरेव

